

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Біологічні методи очистки стічних вод та переробки відходів

Шифр та назва спеціальності
101 Екологія

Інститут
ННІ механічної інженерії і транспорту

Освітня програма
Інженерна екологія

Кафедра
Хімічна техніка та промислова екологія (154)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Вибіркова

Семестр
7

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Зінченко Марія Георгіївна
mariya.zinchenko@khpi.edu.ua
Кандидат технічних наук, доцент, професор

Автор и співавтор більше 120 наукових та методичних публікацій.
Провідний лектор з дисциплін: "Біологічні методи очистки стічних вод та переробки відходів", "Біохімічні та мікробіологічні основи харчових і бродильних технологій", "Спеціальне обладнання переробних виробництв сільськогосподарської продукції", "Біотехнологічний захист навколишнього середовища", "Біобезпека та біозахист держави"

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Біологічні методи очистки стічних вод та переробки відходів» формує у студентів знання та навички в області складу і властивостей, технологічних схем та методів біологічної очистки і знезаражування стічних вод, конструкцій та методики розрахунку очисних споруд, а також споруд і обладнання для переробки відходів

Мета та цілі дисципліни

Оволодіння базовими знаннями та практичними навичками в області процесів, технологій та обладнання очистки стічних вод та переробки відходів біологічними методами, навичок і умінь застосовувати отримані знання в професійній діяльності і науково-дослідній роботі

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Індивідуальне розрахункове завдання. Підсумковий контроль - екзамен.

Компетентності

. Здатність використовувати знання основ біотехнології для рішення задач захисту навколишнього середовища від забруднення викидами стічних вод і твердих відходів. Опанування

знань в галузі проектування та експлуатації інженерних споруд, методів та обладнання біологічного очищення промислових та побутових стічних вод і твердих відходів.

Результати навчання

Володіти методами розрахунку та вибору основних споруд та технологічного обладнання, а також параметрів роботи споруд при проектуванні систем біологічного очищення комунальних та промислових стічних вод і твердих відходів

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин (4 кредити ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Біологія», «Техноекологія», «Системи технологій та промислова екологія»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються репродуктивні та проблемно-пошукові методи навчання та акцентується увага на вирішенні виробничих завдань та проблем діючих виробництв. Навчальні матеріали доступні студентам на сайті кафедри <http://web.kpi.kharkov.ua/hpte/studentu> та сайті науково-технічної бібліотеки НТУ «ХПІ» <http://library.kpi.kharkov.ua/>

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Склад і властивості стічних вод, класифікація методів їх очистки. Біологічна очистка стічних вод у природних умовах.

Характеристика основних забруднювачів стічних вод. Методи очистки стічних вод у ґрунті. Поля фільтрації. Поля зрошення. Біологічні ставки

Тема 2 Біологічна очистка стічних вод в штучних аеробних спорудах. Аеротенки

Вплив різноманітних чинників на процес біологічної очистки стічних вод в аеробних умовах
Класифікація аеротенків. Основні технологічні схеми очистки стічних вод в аеротенках

Тема 3. Очистка стічних вод на біологічних фільтрах

Класифікація біофільтрів. Вимоги до матеріалу загрузки. Технологічні параметри роботи конструкції, розрахунки.

Тема 4 Біологічна очистка стічних вод в анаеробних умовах

.Біохімічна сутність процесу (анаеробного) метанового зброджування органічних субстратів |
Принципова технологічна схема переробки промислових та господарсько-побутових стічних вод.
Характеристика основного обладнання

Тема 5. Анаеробна очистка стічних вод сільськогосподарського виробництва

Біоенергетичні установки в сільськогосподарському виробництві. Принципіальні технологічні схеми.

Тема 6. Обробка і утилізація осадів стічних вод

Склад і властивості осадів стічних вод, методи утилізації.

Тема 7. Відходи та поводження з ними.

Класифікація відходів. Характеристика та властивості твердих побутових відходів. Методи утилізації та знешкодження ТПВ

Теми практичних занять

Тема 1. Визначення необхідного ступеня очищення стічних вод

Розрахунок біологічних ставок

Тема 2. Розрахунок аеротенка-змішувача і аеротенка-витискувача

- Тема 3. Розрахунок високонавантаженого біофільтра та біофільтра з площинною засипкою
Тема 4. Розрахунок кількості господарсько-побутових стічних вод
Тема 5. Розрахунок метантенка. Методика розрахунку об'єму, габаритів та виходу біогазу
Тема 6. Розрахунок аеробних мінералізаторів
Тема 7. Розробка технологічної схеми сепарації ТПВ

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального розрахункового завдання з розрахунку аеротенків з різними гідродинамічними режимами (за варіантами). Результат розрахунків оформлюється у письмовий звіт. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Ковальчук В.А. Очистка стічних вод [Текст] : навч. посібник / В.А. Ковальчук – Рівне: ВАТ «Рівненська друкарня», 2002, - 622 с.
2. Управління та поводження з відходами. Частина 4. Технології переробки твердих побутових відходів: навчальний посібник / Петрук В. Г., Васильківський І. В., Іщенко В. А., Петрук Р. В. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – 234 с.
3. Петрук В. Г. Природоохоронні технології. Навчальний посібник. Ч.2 : Методи очищення стічних вод / [Петрук В. Г., Северин Л. І., Васильківський І. В., Безвозюк І. І.] – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 258 с
4. . Інженерна екологія. Загальний курс: Навч. посіб. Ч. 2 / Я. М. Гумницький, І. М. Петрушка. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 348 с.
5. Екологічна біотехнологія. Книга І: Навч. поабник/ О. В. Швед, Р. О. Петріна, О. З. Комаровська-Порохнявець, В. П. Новіков. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 424 с.

Додаткова література

1. Техноекологія: методичні вказівки до виконання практичних робіт / Укладач: М.В. Сарапіна. – НУЦЗУ, 2019. – 70 с. (електронна бібліотека НУЦЗ України)
2. Пляцук Л.Д., Черниш С.Ю. Екологічна біотехнологія: принципи створення біотехнологічних виробництв : навч. посібник. Суми : Сумський державний університет, 2018. 293 с.
3. Техноекологія: підручник. / М.О. Клименко, І.І. Залеський. – Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2017 – 348 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://ep3.nuwm.edu.ua/11679/1/КлименкоМ.О.%2C Залеський І.І. \(Техноекологія\).pdf](http://ep3.nuwm.edu.ua/11679/1/КлименкоМ.О.%2C%20Залеський%20І.І.%20(Техноекологія).pdf)
4. . Радовенчик В. М. Утилізація та рекуперація відходів [Текст]: підручник / В. М. Радовенчик, М. Д., Гомеля, Я. В. Радовенчик - Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021.- 248 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%) та поточного оцінювання (60%).

Екзамен: письмове завдання (два теоретичних питання) та усна відповідь

Поточне оцінювання: виконання розрахункового завдання (20%) та дві поточні контрольні роботи по 20%

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті:

<http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

01.08.2023 р.

Завідувач кафедри
Олексій ШЕСТОПАЛОВ

01.08.2023 р.

Гарант ОП
Олеся ФІЛЕНКО